

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق اتینهای دینی از نگاه اسلام

www.ketab.ir

حسن فریدی

پژوهشگر و مدرس دانشگاه

سرشناسه: فریدی، حسن، ۱۳۵۲
عنوان و نام پدید آور: حقوق اقلیت‌های دینی از نگاه اسلام/ تالیف
حسن فریدی

مشخصات نشر: شیروان؛ شیلان ۱۳۹۲

مشخصات ظاهری: ۱۹۲ ص

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: اقلیت‌های دینی (فقه)

موضوع: اقلیت‌های دینی — وضع حقوق و قوانین

شماره: ۴ ف ۱۳۹۲ الف/۶/۱۹۸ BP

رده بنیادی: ۲۹۷/۳۷۹

سازمان کتابخانه ملی: ۳۳۳۹۸۳۴

۰۹۳۵۱۰۹۹۳۴۶-۰۹۱۵۱۸۹۳۱۴۴

انتشارات شیلان

عنوان کتاب: حقوق اقلیت‌های دینی از نگاه اسلام

نویسنده: حسن فریدی

ناشر: شیلان

نوبت چاپ: اول

طراح جلد: علی شیردل

ویراستاران: دکتر محمد رضا محمدزاده رهنی، دکتر ولی الله شکوتی

اسماعیل حسین پور، مریم سیاوشی

تیراژ: ۳۰۰۰

صفحه آرا: ایرج کریمی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۳۳-۴۳-۰۰

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

مقدمه

به شهادت تاریخ و فقهاء بزرگوار، اعتراف دانشمندان و مستشرقین معروف، افراد غیر مسلمان در جامعه اسلامی و در کنار مسلمانان با آرامش و آسایش کامل زندگی می کنند و در پناه دولت اسلامی از امنیت کامل برخوردارند. آنها هیچ گاه بیگانه قلمداد نشده اند و از آنها به عنوان «مهاجد» و «هم پیمان» نام برده می شود. با این وجود که اسلام دارای مترقی ترین قوانین در زمینه حقوق بشر و حقوق اقلیت ها است و در مقررات آن، بیشترین آزادی ها برای اقلیت های غیر مسلمان لحاظ شده است، ولی متأسفانه، بیشترین تهمت ها و تبلیغات سوء علیه اسلام، در جهت اهل ناحیه شده و می شود. دشمن با خشن نشان دادن چهره اسلام و تشیع، سعی دارد اسلام را در سخت گیری و شمشیر قلمداد نماید. در دایره المعارف اسلامی چنین آمده است: «وظیفه اصلی هر فرد مسلمان است که اسلام را با شمشیر و زور، انتشار و گسترش دهد.» و یا منتسکین متفق عرس می گوید: «دیانت اسلام که به زور و شمشیر بر مردم تحمیل شده چون اساس آن متوجه بر زور و زور بوده است، باعث سختی و شدت شده و اخلاق و روحیات مردم را تند می کند.» در این کتاب که اصول اسلامی در برخورد با اهل کتاب، بر مبنای زندگی مسالمت آمیز تبیین شده است و این مطلب بارها در آیات قرآن و روایات مورد تأکید واقع شده است. قرآن، اسلام را، دین صلواتش می خواند و می فرماید: «لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ».

هر چند حقوقی از قبیل حق حیات، حق امنیت، حقوق اقتصادی مانند حق خرید و فروش، حقوق قضایی مانند آزادی در احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث، وصیت) از جمله حقوقی هستند که اهل کتاب از آن بهره مند بوده و در این کتاب به توضیح و پرداخته شده است؛ اما در مقابل، اهل کتاب باید به تکالیفی نیز در قبال جامعه اسلامی پایبند باشند؛ به عنوان مثال پرداخت جزیه، عدم جاسوسی برای دشمن اسلام و مسلمانان، عدم تعرض به زنان مسلمان جهت ازدواج، عدم تظاهر به محرّمات اسلامی در ملاء عام، از تکالیف ایشان محسوب می شود و فقهای ارجمند شیعه و سنی و دانشمندان بزرگ اسلامی نیز در طی قرون متمادی در کتاب های فقهی و غیر فقهی، قوانین و مقررات مربوط به غیر مسلمانان ساکن در سر زمین های اسلامی را متذکر شده اند.

در این کتاب سعی شده است حقوق و تکالیف اهل کتاب در تمامی شاخه های فردی، اجتماعی، اقتصادی، قضایی و ... را با استناد به متون اسلامی به ویژه آیات شریفه قرآن کریم، نهج البلاغه و روایات، مورد پژوهش و بررسی قرار داده و شخصیت بین المللی اسلام را، در ارتباط با غیر مسلمانان ترسیم و اثبات نمایم که اسلام، در رعایت حقوق اقلیت ها نسبت به تمامی ادیان دیگر، اهتمام بیشتری داشته است و مقررات و قوانین تکامل یافته ای برای اقلیت های ساکن بلاد اسلامی پیش بینی نموده و حقوقی هم طراز با حقوق مسلمانان به آنها داده است.

حسن فریدی

www.ketab.ir

«تدوین و تشکر»

در این سال خود فرض می‌دانم تا از زحمات طاقت فرسای گل‌های بوستان علم و اندیشه ساتراپ گرانقدر جناب آقای دکتر محمدرضا محمدزاده رهنی و جناب آقای دکتر ولی‌الله ملکوتی فرزند اینجانب در تهیه و تدوین این اثر صمیمانه یاری نموده‌اند قدردانی نمایم. همچنین از دوست و استاد عزیز جناب آقای اسماعیل حسین پور که همواره مشوق، راهنما و یاری‌گرم بوده‌اند، سپاس‌گزارم. صدق‌مانندترین سپاس خود را به تمامی عزیزانی که توفیق خوشه‌چینی از خرمن علم و معرفت را در اختیار ما داشته‌اند و در این راه بزرگواری کرده و از هیچ مساعدتی دریغ نرورزیده‌اند را ابراز، و برای همه غیب‌سعدت دنیوی و پاداش اخروی از درگاه ایزد منان مسئلت می‌نمایم.

«فصل اول»

«چهار چوب های نظری و مفهومی»

۱۵.....	تعریف ذوق
۱۶.....	تعریف حق
۱۷.....	تعریف ذمه
۱۸.....	تعریف اقلیت
۱۸.....	تعریف امان
۱۹.....	تعریف کفر
۲۱.....	اقسام کفار
۲۴.....	اهل کتاب
	ادیان اهل کتاب
۲۶.....	یهود
۲۷.....	نصارا (مسیحیت)
۲۸.....	مجوس
۲۸.....	صابئین
۳۰.....	ذمه
۳۱.....	شرایط و مفاد عقد ذمه
۳۳.....	کافر معاهد یا مستأمن
۳۳.....	مجوس
۳۵.....	ویژگی قرآن و رسالت جهانی پیامبر اسلام
۳۷.....	پایان جهاد و آغاز همزیستی مسالمت آمیز با اهل کتاب
۳۷.....	دعوت به انعقاد پیمان ذمه با اهل کتاب
۴۰.....	اسلام و تقسیم بندی جهان

۴۲	رفع یک اشتباه.....
۴۲	آیات قرآن کریم درباره اصل روابط مسالمت آمیز.....
۴۷	از چه کسانی جزیه پذیرفته می شود؟.....
۴۹	نقض قرارداد ذمه.....

«فصل دوم»

«حقوق و تکالیف قضایی اهل کتاب»

۵۳	مقدمه.....
۵۵	اهمیت قضات و اسناد.....
۵۶	صفات قاضی.....
۵۶	تعریف قضاء.....
۵۸	حقوق و تکالیف قضایی اهل کتاب.....
۵۸	بررسی آیه قضاء درباره اهل کتاب.....
۵۸	شان نزول آیه قضاء.....
۵۹	بررسی حکم آیه قضاء.....
۵۹	بیان احکام مطرح شده در آیه قضاء.....
۶۰	بررسی تخییر یا عدم تخییر قاضی در رسیدگی به دعای اهل کتاب.....
۶۱	بررسی نسخ یا عدم نسخ آیه قضاء.....
۶۳	بررسی حکم آیه * وَ أَنْ اخْكَمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ *.....
۶۶	حقوق و تکالیف اهل کتاب در حدود دو قاعده الزام و ابرام.....
۶۷	الف) قاعده الزام.....
۶۷	معرفی قاعده.....
	مدارک قاعده
۶۸	الف: اجماع امامیه بر صحت این قاعده.....
۶۸	ب: روایات.....
۶۹	اهمیت قاعده الزام.....
۷۰	مقاد قاعده الزام.....

شمول قاعده در مورد اهل کتاب

- ۷۱..... آیا قاعده الزام شامل ادیان دیگر غیر از اسلام نیز می شود؟
- ۷۲..... (ب) قاعده ابرام.....
- ۷۲..... معرفی قاعده.....
- ۷۲..... مدارک قاعده.....
- ۷۳..... بخشش از فروع قاعده ابرام.....
- ۷۳..... شرح آمده نسبت به همه ملت ها و ادیان و مذاهب.....
گفتار سوم
- بررسی ادله های یغیه در پذیرش یا عدم پذیرش قاعده الزام و ابرام در بحث ارث
مجوس.....
- ۷۴..... بیان اقوال در مسأله.....
- ۷۵..... ۱- نظر و ادله معتقدین به قول اول.....
- ۷۶..... (الف) نظر و ادله شیخ طوسی.....
- ۷۸..... (ب) نظر و ادله علامه حلی.....
- ۷۸..... (ج) نظر و ادله صاحب جواهر الکلام.....
- ۲- نظر و ادله معتقدین به قول دوم
- ۷۹..... (الف) نظر و ادله ابن ادریس.....
- ۸۳..... (ب) نظر و ادله ثقه الاسلام کلینی.....
- ۳- نظر و ادله معتقدین به قول سوم
- ۸۴..... (الف) نظر و ادله ابن بابویه قمی (شیخ صدوق).....
- ۸۴..... (ب) نظر و ادله شهیدین (شهید اول و شهید ثانی).....
- ۸۵..... بررسی احوال شخصیه در قوانین موضوعه.....
تطبیقات
- ۸۸..... (الف) نظر صحیح و ادله آن درباره ارث مجوس (نظر و ادله صاحب مفتاح الکرامه).....
- (ب) چند مبحث فقهی در ارتباط با بحث
- ۱- دیه اهل کتاب.....
- ۹۱.....

- ۹۲- ارث و نکاح اهل کتاب.....
 نتیجه گیری و ثمره بحث.....

«فصل سوم»

«کیفیت رسیدگی به جرایم اهل کتاب»

- اصل ۱: آزادی و استقلال در تشکیل محاکم و دادگاه ها
 ماده یک- آزادی تشکیل محاکم و دادگاه های ویژه و حق رجوع به دادگاه های موجود
 بند «الف»: آزادی تشکیل محاکم و دادگاه ویژه اقلیت های دینی.....
 بند «ب»: آزادی انتخاب دادگاه.....
 آیا با رجوع اقلیت های دینی به محاکم اسلامی، بر قضات اسلامی قضاوت واجب است؟.....
 ماده دو- آزادی انتخاب دینی در محاکم.....
 اصل دوم: احکام قضایی و کیفری در حق اقلیت های دینی.....
 ماده یک- جرایم علیه اشخاص.....
 بند «الف»- کیفر قتل عمد.....
 بند «ب»: کیفر قتل غیر عمد.....
 عاقله ذمی فقیر بیت المال مسلمانان است.....
 ماده دو- جرایم علیه اخلاق و عفت عمومی.....
 بند «الف»: کیفر زنا.....
 بند «ب»: کیفر لواط.....
 بند «ج»: کیفر قذف.....
 ماده سه- جرایم علیه اموال و مالکیت.....
 کیفر جرم راهزنی.....
 ماده چهار- جرایم علیه نظم و آسایش عمومی.....
 ماده پنج- جرایم علیه امنیت.....
 اصل سوم: حق شهادت و قسم
 ماده یک- اقلیت های دینی در شهادت مجازند

- بند «الف»: شهادت اقلیت ها برای خودشان..... ۱۱۸
- بند «ب»: شهادت اقلیت های دینی برای مسلمانان..... ۱۱۸
- ماده دو - حق قسم برای اقلیت های دینی محفوظ است..... ۱۱۹
- کیفیت قسم اقلیت های دینی..... ۱۲۰
- نتیجه گیری و ثمره بحث..... ۱۲۱

«فصل چهارم»

«حقوق و آزادی های اساسی و فردی اقلیت های دینی»

- مفهوم آزادی و حق اساسی..... ۱۲۵
- اصل اول: آزادی هر فردی در حق شخصی..... ۱۲۵
- ماده یک - حق زندگی..... ۱۲۶
- ماده دو - حق مصونیت نسبت به آزادی..... ۱۲۷
- ماده سه - آزادی تعیین اقامتگاه و سکونت..... ۱۳۲
- ماده چهار - آزادی و امنیت در زندگی خصوصی..... ۱۳۶
- ماده پنج - آزادی رفت و آمد..... ۱۳۸
- اصل دوم: آزادی فکر..... ۱۳۹
- ماده یک - آزادی عقیده و مذهب و انجام فرایض و عبادت..... ۱۳۹
- بند «الف»: آزادی در عقیده و مذهب
- متن قرارداد ذمه (نگاهی به پیمان نامه ها)..... ۱۴۰
- لزوم احترام به ادیان الهی در اسلام..... ۱۴۱
- بند «ب»: آزادی مراسم و شعائر مذهبی..... ۱۴۳
- بند «ج»: بحث و تبادل نظر در مسایل دینی و عقاید مذهبی..... ۱۴۴
- ماده دو - آزادی ساخت معابد و تعمیر آنها
- بند «الف»: آزادی ساخت عبادتگاه..... ۱۴۵
- نظر مذهب شیعه در مورد عبادتگاه ها..... ۱۴۶
- بند «ب»: آزادی مرمت و تعمیر عبادتگاه ها..... ۱۴۷
- نتیجه گیری و ثمره بحث..... ۱۴۷

«فصل پنجم»

«حقوق اقتصادی و تجاری اقلیت های دینی و آزادی آنها»

۱۵۱.....	مالکیت اقلیت ها.....
۱۵۳.....	اصل اول: آزادی تجاری و اقتصادی
	اصل دوم: آزادی در انعقاد عقدها و بستن قراردادها
۱۵۵.....	ماده یک- آزادی در رهن و گروگذاری.....
۱۵۶.....	ماده دو- آزادی شراکت با دیگران.....
۱۵۷.....	ماده سه- حق انعقاد قرارداد مضاربه.....
۱۵۸.....	ماده چهار- آزادی انعقاد اجاره.....
۱۵۹.....	ماده پنج- مزارعه.....
۱۶۰.....	ماده شش- آزادی اقلیت های دینی در اخذ به شفعه.....
۱۶۱.....	ماده هفت- حق وکالت اقلیت های دینی.....
۱۶۲.....	ماده هشت- ربا.....
۱۶۲.....	ماده نه- احوال شخصیه.....
۱۶۵.....	ماده ده- حق نفقه زنان اهل کتاب بر شوهر خود.....
۱۶۶.....	ماده یازده- عده زنان اهل کتاب.....
۱۶۷.....	ماده دوازده- آزادی در انجام وقف.....
۱۶۹.....	نتیجه گیری و ثمره بحث.....
۱۷۱.....	نتیجه گیری و ثمره نهایی مباحث.....
۱۷۳.....	فهرست آیات قرآن.....
۱۷۷.....	فهرست منابع و مأخذ.....
۱۸۵.....	چکیده انگلیسی.....